

dušan jaglikin

PRAVDA

— Vi ste jedna bagra i šljama ljudski! Vi me lišavate glave zbog same činjenice da je, za razliku od vas, — imam! Vi ste ljigavci, beskičmenjaci, gmizavci, smrdljivi stvorovi posljednje vrste! Ja ću umreti, jer vam smeta to što čovek živi u vašoj sredini! Pljujem na sve što ste izmislili da bi se održali na vlasti! Pljujem na vašu Pravdu! — vikaše iz sveg glasa osuđeni na smrt, nad kojim je trebalo da bude izvršena kazna.

— Šta li mu je? — upita se sudija hvatajući se za glavu.

— Šta li mu je? — upitaše se porotnici, tužilac, lekari i dželati. — Da nije sišao s uma!?

— Ovaj... ako je lud... ne možemo, boga mi, nad takvim licem izvršiti egzekuciju... je li? — energično založi se advokat mu.

I — poslali su ga na posmatranje. Posle nekoliko dana stiže od stručne lekarske komisije izveštaj: „Osuđeni je pokazao apsolutnu duhovnu i fizičku očuvanost. Inteligencija iznad proseka. Moć rasuđivanja neoštećena.

— Hvala bogu — odahnu sudija.

— Hvala bogu — odahnuše porotnici, tužilac, lekari i dželati.

— Sutra — nastavi sudija — pre izlaska Sunca, Pravda može biti zadovoljena!

MOHOR

— Ne! — zaurla vođa misije prosvetitelja kad vide kako se narod razlete po poljani, bukvalno zobajući crvene sočne bobice mohora.

— Gladni smo, svetla glavo — zavapi narod, kojeg je, kao zaostalog i zapostavljenog, ova misija imala za zadatak da civilizuje i odvede u bolju budućnost. — Hrana nam je odavno nestala.

— Pa zar ćemo vas tako civilizovati? Da vas pustimo da zobate kao stoka? — ljutnu se vođa.

— Ali — ču se narod — vekovima jedemo mohor na ovaj način!

No, to nije ništa pomoglo. Prosvetitelj je bio principijelan čovek. Misija je bila opremljena odredom vojske, snabdevena sveštenicima, naučnicima i ostalim stručnim saradnicima, te naredi vojsci da kundacima odvoji gladni narod od žbunja mohora. Zatim izdade nalog naučnicima da ispitaju sva svojstva mohora i da li je zdrav i upotrebljiv za ljudsku ishranu. Naučnici su danima ispitivali svojstva mohora, a narod je zbijen u gomilu nasred poljane čekao gladan i izmoren, ne smevidi pod pretnjom smrtno kazne da se maši rukom za i jednu bobicu mohora pre objavljivanja zvaničnih rezultata. Tačno posle nedelju dana narodnog gladovanja, naučnici podneše rezultate svojih ispitivanja vodi, iz kojih ovaj vide da je mohor „sitna crveni bobičasti plod koji raste na sitnom žbunju u za bačenim planinskim prevojima; ima dosta skroba, ugljenih hidrata, mnogo vitamina, zdrav je i može da služi za ljudsku ishranu“. Na kraju je stajala napomena da „mohor sadrži pomenuta svojstva samo dok je na granu, a čim se uzbere gubi ih u vrlo kratkom roku i zbog toga se mora vrlo hitro unositi u usta“.

Vođa misije beše zadovoljan. Obuče svoje svečano odelo i izađe pred narod koji je još uvek stajao i čekao.

— Rezultati našeg rada — počeo vođa — su sledeći: mohor je zdrav, hranljiv i možete ga uzimati u neograničenim količinama, ali konzumirajući ga ustima neposredno sa grana, jer u protivnom gubi gorepomenute odlike i nije za ishranu. Dakle — pokazujući poredonosno rukom u pravcu zrelag mohora, vođa završi — izvol' te, jedite! Naša istraživanja su krunisana uspehom.

Ali, gomila ne mrdnu. Niko ni da se pomeri. Stajali su nemi, izmrcvareni i gladni usred polja zrelog sočnog mohora. No, kada vođa i prosvetitelj podviknu još jedan, pa drugi i treći put...

— ...Jedite! Šta čekate? Jedite! — iz naroda se čuše glasovi:

— Nismo gladni!!

TAKTIKA

— Napred, braćo! Ka slobodi! — viknu jedno mlado golobrado momče, stavljajući se na čelo zarobljenika koji su se oslobodili okova i bili rešeni da idu na sve ili ništa.

— Ne — javi se stari filosof koji se našao među njima — ne smemo da izgubimo moć zdravog procenjivanja, deco. Moramo da konsolidujemo i koncentrišemo svoje snage na jednom mestu i da vidimo kakva je taktika našeg neprijatelja. Samo tako možemo da ih pobedimo.

Poslušajte ga. Zabarikadirajte se u jednoj baraci usred logora. Neprijatelj posla vojsku sa oružjem, koja zaposede položaje oko barake, ušanči se i stade da čeka. Noć pade.

— Napred, braćo — opet se ču poklič onog istog momka.

— Ne, deco — opet se javi mudri filosof. — Zašto da izgubimo nerve, pamet i prisebnost duha. Ovo sada je klasičan primer psihološkog ratovanja. Treba naterati njih da izgube živce, prisebnost duha... Ako ovu bitku dobijemo — dobili smo sve.

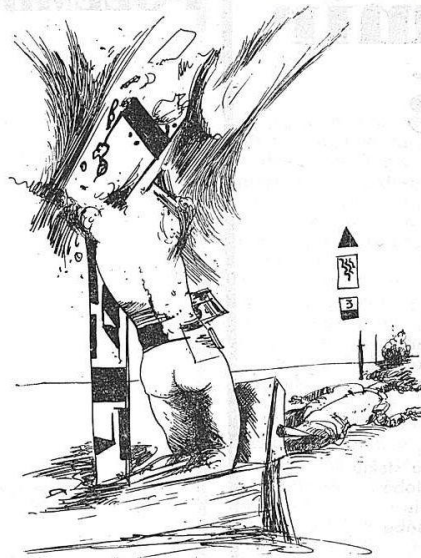
I opet su poslušali starog iskusnog mudraca. Danima, nedeljama su stajali i čekali jedni naspram drugih. Zalihe hrane ponestade pobunjenicima. Ljudi su padali u očaj, ali ih je mudri čovek bodrio:

— Izdržite još malo. Samo još malo deco, pobeđićemo. Izgubiće oni razum.

I, stvarno. Posle mesec-dva dana vojska izgubi strpljenje, izgubi živce i juru na baraku u kojoj su bili zabarikadirani pobunjenici. Pošto ne nađoše ni na kakav otpor, neometano ih, onako gladne i iznemogle ponovo okovaše i baciše u tamnice.

A prepametni filosof, načitan čovek, pun velike mudrosti i životnog iskustva vikaše:

— Pobeđili smo! Pobeđili smo!

stanislav
bašić

PET PJESAMA

LJUBAVNA PJESMA

Riječi moja mala, moja sitna, moja drobna riječi. U kojim grobovima, pod kojim ruševinama sad počiva njezino tijelo? U kojim sad grobovima njezina duša počiva? Njezin slatki kraj je moj tužni početak.

Ali je ipak ostala drobna riječ, ostalo je prozračno jutro, moja mala drobna riječi. Moja sitna, moja huda, moja riječi, vino moje duše. Gdje sad duša njezina počiva? U nekom hramu, u nekom groblju, pod snijegom, na nebu, pod snijegom sad duša njezina i njezino tijelo malo počiva.

POVRATAK

Doći će opet stari pomori, stari potopi, stare kuknjave, nekakvi novi ratovi i novi paktovi, svijet će opet gubiti glavu, svijet će opet prosipati svoj bijeli, svoj crni mozak; opet će se roditi ja ili netko vrlo sličan meni, isto će tugovati kao što sam i ja tugovao; gradit će čatrnje — zmije će njega, kao što će i on zmije ujedati, i sve će se tako crno opet u crnu rupu sliti, i sve će tako od sebe prema sebi hoditi.

Svemu ima početak, kao što svemu i kraj postoji.

Moja se duša prostirala u vjetrovima, kišama, u suncu se moja duša prostirala.

Ali je moja duša imala bolestan korijen i nekakav crv je podgrizao grane i moje se stablo sušilo. Sve više sam bio izvan sebe, sve više sâm, sve više sam sve ljudi, sve samliji, sve samliji.

Lutao sam grobovima svojih predaka i u sebi nosio njihovu smrt. Ja sam se, u stvari, sa njima izjednačavao. Čitao sam njihove godine rođenja i njihove godine smrti.

Postojali su samo zapisi u kamenu, postojale su samo riječi, i ja sam njihov tamni smisao odgonetao.

BOLESTAN U MLADO JUTRO

Iz svoje sobe ne izlazim u ovo jutro. Osjećam ptičiji lijet, njihova mlada krila osjećam. Čujem glasove dječaka ispred moga doma.

Ja ležim bolestan u ovo mlado jutro.

Osjećam svoje bilo. Ono brzo otkucava minute, sate, godine, stoljeća. Ono otkucava vrijeme mom bolesnu mladu tijelu.

Onda je došla majka i dala mi pići mlijeko. Njezin govor me osvježava. Njezina riječ mi u srce, njezin govor je topal mojoj duši. Majko, majko, govorio je moj bolestan glas, govorela je moja bolesna duša.

Dječaci su i dalje igrali, ptice su pjevale, mom uhu je bilo slađe slušati moju bol i ja sam se davao glasovima, riječima davao.

ZVIJEZDE U MOJOJ KRVI

Zvijezde u mojoj krvi, zvijezda mojeg rođenja nad mojom glavom.

Zagledan u nebeske putove, u mliječne staze zagledan. Nada mnom mirijade sunaca kucalo. Gospode, bože moj, molim ti se. Gospode, bože moj, molim ti se.

Moj dječaki glas je podrhtavao ko mlade vlati pod proljetnim suncem. Dok tako stajah pod starim krovovima, dugo sam u noći molio. Ja sam u sebi pirio sveti plamen. On se razgorijevao i zahvaćao moju kosu, moje srce i moju dušu.